

Govern d'Andorra
El cap de Govern

CONSELL GENERAL	REGISTRE D'ENTRADA
Data d'entrada:	25-6-2014
Hora d'entrada:	13:15 h
Núm:	U387

Andorra la Vella, 20 de juny del 2014

M.I. Sr. Vicenç Mateu Zamora
Síndic general

Molt Il·lustre Senyor,

D'acord amb el que disposa l'article 64.1 de la Constitució del Principat d'Andorra, em plau trametre-us adjunt, per al seu tràmit parlamentari, el text de la Proposta d'aprovació de la ratificació del Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa per evitar les dobles imposicions i prevenir l'evasió i el frau fiscals en matèria d'impostos sobre la renda, signat a París el 2 d'abril del 2013.

A més, com a documentació complementària, us faig arribar l'informe del despatx d'advocats francès Darrois Villey Maillot Brochier.

Atentament,

The seal is circular with the text "GOVERN D'ANDORRA" around the top and "CAP DE GOVERN" around the bottom. In the center is a coat of arms featuring a shield with a cross, a star, and other symbols, surrounded by a laurel wreath.

Antoni Martí Petit

Proposta d'aprovació de la ratificació del Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa per evitar les dobles imposicions i prevenir l'evasió i el frau fiscals en matèria d'impostos sobre la renda

El Govern d'Andorra porta a terme una profunda reforma del model econòmic i fiscal andorrà per a permetre al Principat afrontar els reptes del futur i posar-se en una situació de competència. Des de la seva entrada en funcions al maig del 2011, el Govern es va centrar en la reforma de les lleis de l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques, l'impost sobre la renda dels no residents fiscals i l'impost sobre societats per a permetre la seva entrada en aplicació per l'exercici fiscal 2012.

Aquestes tres lleis constitueixen la base del nou marc fiscal directe andorrà. A més durant el 2012 s'elabora la llei de l'impost general indirecte que fusiona tots els impostos indirectes existents en un únic impost de tipus IVA, i que entra en vigor el dia 1 de gener del 2013. Aquesta marc fiscal, serà finalment completat amb la proposició de llei sobre la renda de les persones físiques que el Govern portarà a consideració del Consell General durant el període parlamentari actual..

Aquest nou marc fiscal ha de permetre a Andorra facilitar la negociació d'accords bilaterals per evitar la doble imposició (CDI), essencials per garantir un marc de seguretat jurídica per al conjunt dels sectors econòmics per al desenvolupament del sector dels serveis i per al procés d'obertura econòmica del país.

La conclusió d'aquests acords és un element clau en l'estratègia de "posar Andorra en situació de competir", ja que permetran a les empreses andorranes prestar serveis a l'estrange, sense ser sotmesos a la retenció a l'origen sobre la facturació i donarà seguretat jurídica a les inversions estrangeres a Andorra perquè puguin obtenir una garantia conforme a la qual no seran imposades per les mateixes rendes al seu lloc de residència fiscal.

En aquest sentit, el 2 d'abril del 2013 el ministre de Finances i Funció Pública del Principat d'Andorra, Sr. Jordi Cinca Mateus signa conjuntament amb el ministre d'Economia i de Finances, Sr. Pierre Moscovici i el ministre encarregat del Pressupost, Sr. Bernard Cazeneuve, el Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa per evitar les dobles imposicions i prevenir l'evasió i el frau fiscals en matèria d'impostos sobre la renda. Aquesta signatura és fruit d'un llarg procés endegat al mes de març del 2006, quan el cap de Govern Sr. Albert Pintat va demanar el suport de França en el procediment de modernització del sistema fiscal andorrà i per aquesta raó, sol·licitava per primera vegada, al primer ministre Sr. Dominique de Villepin, un compromís de França per a l'inici de negociacions d'un CDI.

Paral·lelament, al mes de maig següent, el ministre d'Afers Exteriors Sr. Juli Minoves demanava l'obertura de les negociacions per a la signatura d'un CDI al seu homòleg francès Sr. Douste-Blazy.

Finalment, a principis d'octubre del mateix any, el Sr. Dominique de Villepin envia una carta comprometent-se a negociar un CDI, durant l'any que segueix l'adopció per part d'Andorra de les lleis següents: Societats anònimes, SARL, inversió estrangera i obligacions comptables.

Al setembre 2011, el ministre de Finances francès Sr. Eric Woerth adreça al cap de Govern Sr. Jaume Bartumeu, una carta confirmant la predisposició francesa a iniciar les negociacions per a la conclusió d'un CDI a partir de l'adopció per part d'Andorra d'una llei relativa a la imposició fiscal sobre les empreses.

Finalment, durant la present legislatura, el cap de Govern Sr. Antoni Martí, en una entrevista, a principis d'octubre 2011 amb el copríncep, Sr. Nicolas Sarkozy, obté el seu compromís per a la signatura d'un CDI durant el primer semestre 2012, vist que les modificacions de les lleis de l'impost sobre societats, de l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques i de l'impost sobre la renda dels no residents fiscals, que entren en vigor el primer de gener del 2012 completen la reforma en matèria de transparència financera i comptable.

Aquesta reunió marca l'inici de les negociacions amb França i es completa amb la carta enviada pel ministre de Finances i Funció Pública, Sr. Jordi Cinca, al Sr. François Baroin, ministre d'Economia, Finances i Industria francès, sol·licitant l'inici de les negociacions del CDI i proposant la primera reunió entre les dues delegacions.

Les negociacions del text van concloure amb la rúbrica del conveni fiscal el 4 d'abril del 2012 en una reunió de les dues delegacions, encapçalades pel Sr. Christian Comolet-Tirman, *conseiller maître* encarregat dels Afers Fiscals Europeus i Internacionals de la Direcció de la Legislació Fiscal del Ministeri d'Economia, Finances i Industria i pel ministre d'Afers Exteriors d'Andorra, Sr. Gilbert Saboya.

Per a la negociació d'aquests acords, tant els països membres de l'OCDE com els països no membres utilitzen el model de Conveni fiscal de l'OCDE per a la negociació, l'aplicació i la interpretació dels seus convenis fiscals bilaterals. El model de Conveni fiscal i la xarxa de més de 3.000 convenis bilaterals basats en aquest model permeten solucionar uniformement els problemes que es plantegen generalment en l'àmbit de la doble imposició internacional, establint normes clares i consensuades sobre la imposició de la renda i el patrimoni. Tenir en compte el model permet, a més, evitar que aquests problemes creïn obstacles al lliure moviment dels béns, dels serveis, dels capitals i de la mà d'obra entre els països.

El model de conveni fiscal de l'OCDE distribueix les competències fiscals entre el país de residència i el país d'origen de les rendes, establint que el país de residència elimini la doble imposició si escau.

Aquest Conveni reprèn en gran part, les disposicions contingudes en el model de l'OCDE, generalment acceptades per tots els estats, i alhora inclou les particularitats d'Andorra i França.

El Conveni és composta de 29 articles distribuïts en 6 capítols (camp d'aplicació, definicions, imposició de la renda, mètodes per eliminar la doble imposició, disposicions especials i disposicions finals) i s'acompanya d'un Protocol que completa i interpreta certs articles del Conveni.

L'article 2 del Conveni estableix quins seran els impostos a que s'aplica el Conveni. En aquest article s'inclouen, pel que fa a Andorra tots els impostos directes sobre la renda que afecten als residents fiscals andorrans en les seves activitats financeres a França, i als residents fiscals francesos pel que fa a les rendes obtingudes a Andorra. Actualment aquests impostos són: l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques, l'impost sobre societats, l'impost sobre la renda dels no residents fiscals i l'impost sobre les plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries. Nogensmenys era important incloure-hi també l'impost sobre la renda de les persones físiques per evitar que s'hagi de reiniciar en el futur una negociació per a la modificació del Conveni.

L'article 4 defineix el resident fiscal, segons el concepte del model de l'OCDE, però amb la inclusió suplementària del "lloc d'enregistrament" com a criteri alternatiu pel que fa a les persones jurídiques, en adequació a la definició del resident fiscal de l'article 7 de la Llei de l'impost sobre societats andorrana que preveu que es consideren residents fiscals en territori andorrà les entitats que s'hagin constituït conforme a les lleis del Principat d'Andorra.

A més, en relació amb aquest article, i per coherència amb l'espiritu del model de l'OCDE, Andorra ha acceptat eliminar la presumpció simple continguda en la Llei de l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques conforme a la qual es presumeix, llevat de prova en contrari, que l'obligat tributari té residència fiscal a Andorra quan posseeix la nacionalitat andorrana. Per aquest motiu, es precisa en l'apartat 2 del Protocol que es considera "resident d'un Estat contractant" qualsevol persona física que sojorna en el territori andorrà més de 183 dies durant un any civil així com qualsevol persona física que tingui el centre d'interessos econòmics o que exerceixi la seva activitat professional majoritàriament a Andorra, sense tenir en compte únicament el criteri de nacionalitat.

El tercer capítol del Conveni està dedicat exclusivament a les rendes imposables. Article per article, es determina, en funció de cada tipus de renda quin estat posseeix l'atribució d'imposar: si l'estat de residència o bé l'estat d'origen de la renda, i si es tracta d'una imposició exclusiva o compartida entre ambdós estats. Les rendes dels articles 10, 11 i 12 relatives als dividends, als interessos i als cànoncs, són imposables al lloc de residència del beneficiari

efectiu. No obstant això, també es preveu la possibilitat de retenir uns tipus reduïts a l'origen.

Pel que fa a l'intercanvi d'informació, vist que l'Acord per a l'intercanvi d'informació en matèria fiscal signat entre el Govern de la República Francesa i el Govern del Principat d'Andorra és encara molt recent, es conserven les seves disposicions fent-ne una remissió directa.

A més, el conveni disposa d'un article 25, "divers" mitjançant el qual s'ha inclòs una clàusula anti-abús clàssica generalitzada a tot el Conveni per evitar que el conveni s'utilitzi com a foment de l'evasió fiscal, mitjançant la creació de societats bùstia o per la via d'activitats o operacions sense fonaments. Aquest article inclou també clàusules de "no doble exoneració" per evitar que amb l'aplicació de les disposicions del Conveni es doni lloc a situacions de doble exoneració.

Finalment, la delegació francesa va comunicar que la intenció del seu Govern és de fer evolucionar el seu sistema impositiu cap a un règim fiscal basat en la nacionalitat i no en la residència fiscal pel que fa a les persones físiques. En aquest sentit, si el Govern francès adopta en un futur aquests canvis legislatius, tots els nacionals francesos, tinguin la seva residència fiscal a França o a l'estrangeur, seran sotmesos a la fiscalitat francesa. Per aquesta raó s'inclou un apartat mitjançant el qual s'accepta deixar sense aplicació el Conveni pel que fa a les persones físiques de nacionalitat francesa amb l'entrada en vigor de les modificacions esmentades.

Es tracta en aquest sentit d'una decisió basada en el principi de sobirania nacional francesa, en la qual Andorra no pot immiscir-se. Nogensmenys, amb l'objecte de tutelar aquest canvi a nivell intern pel que fa a la població francesa resident a Andorra, es preveu que quan la legislació fiscal francesa permeti l'aplicació de les modificacions esmentades, les autoritats competents regularan de comú acord la seva aplicació.

Un cop ratificat, el Conveni entrarà en vigor el primer dia del mes següent a la data de recepció de la darrera notificació del compliment dels procediments establerts per la legislació nacional de cada estat i serà aplicable de manera esglalonada en funció del tipus d'impost.

Ateses les consideracions exposades, s'aprova:

La ratificació del Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa per evitar les dobles imposicions i prevenir l'evasió i el frau fiscaus en matèria d'impostos sobre la renda.

El Ministeri d'Afers Exteriors donarà a conèixer la data d'entrada en vigor d'aquest conveni.

CONVENI
ENTRE
EL GOVERN DEL PRINCIPAT D'ANDORRA
I
EL GOVERN DE LA REPÚBLICA FRANCESA
PER EVITAR LES DOBLES IMPOSICIONS
I PREVENIR L'EVAΣIÓ I EL FRAU FISCALES
EN MATÈRIA D'IMPOSTOS SOBRE LA RENDA

El Govern del Principat d'Andorra
i
el Govern de la República Francesa,
amb el desig de concloure un Conveni per evitar les dobles imposicions i
prevenir l'evasió i el frau fiscals en matèria d'impostos sobre la renda,
han convingut les disposicions següents:

CAPÍTOL I **CAMP D'APLICACIÓ DEL CONVENI**

Article 1. Persones concernides

Aquest Conveni s'aplica a les persones residents d'un Estat contractant o dels dos Estats contractants.

Article 2. Impostos coberts

1. Aquest Conveni s'aplica als impostos sobre la renda percebuts per part d'un Estat contractant o per les seves entitats territorials, sigui quin sigui el sistema de recaptació.
2. Es consideren com a impostos sobre la renda, els impostos percebuts sobre la renda total, o sobre elements de la renda, inclosos els impostos sobre els guanys procedents de l'alienació de béns mobles o immobles, els impostos sobre l'import global dels salaris pagats per les empreses, així com els impostos sobre les plusvàlues.
3. Els impostos actuals a què s'aplica el Conveni són:
 - a) pel que fa a França:
 - i) l'impost sobre la renda;
 - ii) l'impost sobre societats;
 - iii) les contribucions sobre l'impost sobre societats;(a partir d'ara denominats com a "impostos francesos").
 - b) pel que fa a Andorra:
 - i) l'impost sobre societats;
 - ii) l'impost sobre la renda de les activitats econòmiques;
 - iii) l'impost sobre la renda dels no-residents fiscals;
 - iv) l'impost sobre les plusvàlues en les transmissions patrimonials immobiliàries;(a partir d'ara denominats com a "impostos andorrans");
4. El Conveni s'aplica també als impostos de naturalesa idèntica o anàloga que s'estableixen posteriorment a la data de la signatura del Conveni i que s'afegeixin als impostos actuals o que els substitueixen. Les autoritats competents dels Estats contractants es comuniquen les modificacions significatives que s'aportin a les seves legislacions fiscals.

CAPÍTOL II **DEFINICIONS**

Article 3. Definicions generals

1. En el marc d'aquest Conveni, tret que el context requereixi una interpretació diferent:
 - a) Les expressions "Estat contractant" i "altre Estat contractant" designen segons el context França o Andorra;
 - b) el terme "França" designa els departaments europeus i d'ultramar de la República Francesa, inclosos el mar territorial i les zones més enllà de les quals, de conformitat amb el dret internacional, la República Francesa té drets sobirans i exerceix la seva jurisdicció;
 - c) el terme "Andorra" designa el territori del Principat d'Andorra;
 - d) el terme "persona" comprèn les persones físiques, les societats i qualsevol altre agrupament de persones;
 - e) el terme "societat" designa qualsevol persona jurídica o qualsevol entitat que es consideri com una persona jurídica a efectes tributaris;
 - f) el terme "empresa" s'aplica a l'exercici de qualsevol activitat o negoci;
 - g) les expressions "empresa d'un Estat contractant" i "empresa de l'altre Estat contractant" designen respectivament una empresa explotada per un resident d'un Estat contractant i una empresa explotada per un resident de l'altre Estat contractant;
 - h) l'expressió "trànsit internacional" designa qualsevol transport efectuat per una aeronau explotada per una empresa la seu de direcció efectiva de la qual està situada en un Estat contractant, excepte en els casos on l'aeronau només s'exploti entre punts situats a l'altre Estat contractant;
 - i) l'expressió "autoritat competent" designa:
 - i) en el cas de França: el ministre encarregat de les Finances o el seu representant autoritzat;
 - ii) en el cas d'Andorra: el ministre encarregat de les Finances o el seu representant autoritzat;
 - j) el terme "nacional" pel que fa a un Estat contractant designa qualsevol persona física que tingui la nacionalitat d'aquest Estat contractant;
 - k) els termes "activitat", per a una empresa, i "negocis" inclouen l'exercici de professions liberals o altres activitats de caràcter independent.
2. Per a l'aplicació del Conveni en un moment donat per part d'un Estat contractant, qualsevol terme o qualsevol expressió que no hi estigui definit té, a menys que el context requereixi una interpretació diferent, el significat que en aquell moment li atribueix el dret d'aquest Estat pel que fa als impostos que són objecte del Conveni, i preval el significat donat per la legislació fiscal aplicable per damunt del significat donat al terme per les altres branques del dret d'aquest Estat.

Article 4. Resident

1. En el marc d'aquest Conveni, l'expressió "resident d'un Estat contractant" designa qualsevol persona que, en virtut de la legislació vigent d'aquest Estat, està subjecta a imposició en aquest Estat, per raó del seu domicili, residència, seu de direcció, lloc d'enregistrament o per qualsevol altre criteri de naturalesa anàloga i s'aplica tant a aquest Estat com a totes les seves entitats territorials i a les persones jurídiques de dret públic d'aquest Estat o de les seves entitats territorials. No obstant això, aquesta expressió no inclou les persones que estan subjectes a l'impost en aquest Estat exclusivament per rendes d'origen en aquest Estat.
2. De conformitat amb les disposicions de l'apartat 1, quan una persona física és resident dels dos Estats contractants, la seva situació s'ha de resoldre de la manera següent:
 - a) aquesta persona es considera resident únicament de l'Estat on disposa d'un habitatge permanent; si disposa d'un habitatge permanent en ambdós Estats, es considera només resident de l'Estat on manté vincles personals i econòmics més estrets (centre d'interessos vitals);
 - b) si no es pot determinar l'Estat on aquesta persona té el centre d'interessos vitals, o si no disposa d'habitacle permanent en cap dels Estats, es considera resident només de l'Estat on sojorna de manera habitual;
 - c) si aquesta persona sojorna de manera habitual en ambdós Estats o si no sojorna de manera habitual en cap d'ells, es considera resident només de l'Estat d'on posseeix la nacionalitat;
 - d) si aquesta persona posseeix la nacionalitat d'ambdós Estats o si no posseeix la nacionalitat de cap d'ells, les autoritats competents dels Estats contractants han de resoldre la qüestió de comú acord.
3. De conformitat amb les disposicions de l'apartat 1, quan una persona que no sigui persona física és resident dels dos Estats contractants, es considera resident només de l'Estat on té situada la seva seu de direcció efectiva.
4. L'expressió "resident d'un Estat contractant" inclou quan aquest Estat contractant és França, qualsevol societat de persones, agrupament de persones o altra entitat anàloga:
 - a) la seu de direcció efectiva del qual se situa a França;
 - b) que estigui subjecte a imposició a França i;
 - c) que els accionistes, els socis o membres del qual, siguin, en aplicació de la legislació fiscal francesa, personalment subjectes a l'impost en raó de la seva participació en els beneficis d'aquestes societats de persones, agrupaments de persones o altres entitats anàlogues.
5. No es considera com a resident d'un Estat contractant segons aquest article, una persona que, malgrat s'ajusti a la definició dels apartats 1, 2, 3 i 4 anteriors, només sigui el beneficiari apparent de les rendes; rendes de les quals en realitat, sigui directament o indirecta mitjançant altres persones físiques o jurídiques, es beneficia una persona que no pot ser

considerada per ella mateixa com a resident d'aquest Estat en el sentit d'aquest article.

Article 5. Establiment permanent

1. En el marc d'aquest Conveni, l'expressió "establiment permanent" designa una instal·lació fixa de negocis a través de la qual una empresa exerceix la totalitat o part de la seva activitat.
2. L'expressió "establiment permanent" inclou en particular:
 - a) una seu de direcció;
 - b) una sucursal;
 - c) una oficina;
 - d) una fàbrica;
 - e) un taller;
 - f) una mina, un pou de petroli o de gas, una cantera o qualsevol altre lloc d'extracció de recursos naturals ;
 - g) una explotació agrícola, pecuària o forestal.
3. Una obra de construcció o de muntatge únicament constitueix un establiment permanent si la seva durada és superior als dotze mesos.
4. Malgrat les disposicions precedents d'aquest article, es considera que no hi ha "establiment permanent" si:
 - a) es fan servir instal·lacions únicament amb la finalitat d'emmagatzemar, exposar o lluir mercaderies que pertanyen a l'empresa;
 - b) les mercaderies que pertanyen a l'empresa s'emmagatzemen únicament per tenir estocs, per ser exposades o per al seu lluirament;
 - c) les mercaderies que pertanyen a l'empresa s'emmagatzemen únicament per ser transformades per una altra empresa;
 - d) una instal·lació fixa de negocis únicament es fa servir amb la finalitat de comprar mercaderies o reunir informació per a l'empresa;
 - e) una instal·lació fixa de negocis únicament es fa servir per exercir per a l'empresa, qualsevol altra activitat de caràcter preparatori o auxiliar;
 - f) una instal·lació fixa de negocis s'utilitza únicament per a l'exercici combinat de les activitats esmentades en les lletres de l'a) a l'e), sempre i quan l'activitat conjunta de la instal·lació fixa de negocis que resulti d'aquesta combinació mantingui un caràcter preparatori o auxiliar.
5. Malgrat les disposicions dels apartats 1 i 2, quan una persona – sempre que no sigui un agent que gaudeixi d'un estatut independent a qui s'aplica l'apartat 6 – actua per compte d'una empresa i disposa en un Estat contractant de poders que hi exerceix habitualment, i que li permeten concloure contractes en nom de l'empresa, aquesta empresa es considera que té un establiment permanent en aquest Estat per a totes les activitats que aquesta persona exerceixi per a l'empresa; a no ser que les activitats d'aquesta persona es limitin a les que s'esmenten a l'apartat 4 i que, si fossin exercides a través d'una instal·lació fixa de

- negocis, no permetrien que es considerés aquesta instal·lació com un establiment permanent de conformitat amb les disposicions d'aquest apartat.
6. Una empresa no es considera que tingui un establiment permanent en un Estat contractant pel sol fet d'exercir-hi la seva activitat mitjançant un corredor, un comissionista general o qualsevol altre agent que gaudeixi d'un estatut independent, sempre i quan aquestes persones actuïn dins del marc ordinari de la seva activitat.
 7. El fet que una societat que sigui resident d'un Estat contractant controli o estigui controlada per una societat resident de l'altre Estat contractant o que hi exerceixi la seva activitat (ja sigui mitjançant un establiment permanent o no) no és suficient, en sí mateix, per considerar qualsevol d'aquestes societats com un establiment permanent de l'altra.

CAPÍTOL III IMPOSICIÓ DE LA RENDA

Article 6. Rendes immobiliàries

1. Les rendes que un resident d'un Estat contractant obté de béns immobles (incloses les rendes d'explotacions agrícoles o forestals) situats a l'altre Estat contractant, són imposables en aquest altre Estat.
2. L'expressió "béns immobles" té el significat que li atribueix el dret de l'Estat contractant on es troben situats els béns considerats. L'expressió inclou en qualsevol cas els accessoris, el bestiar viu o mort de les explotacions agrícoles i forestals, els drets a què s'apliquen les disposicions del dret privat relatiu a la propietat immobiliària, l'úsdefruit de béns immobles i els drets a percebre pagaments variables o fixes per l'explotació o la concessió de l'explotació de jaciments minerals, fonts i altres recursos naturals; les naus, vaixells, aeronaus i vehicles ferroviaris no es consideren béns immobles.
3. Les disposicions de l'apartat 1 s'apliquen a les rendes procedents de l'explotació directa, del lloguer o de l'arrendament, així com de qualsevol altra forma d'explotació de béns immobles.
4. Les disposicions dels apartats 1 i 3 s'apliquen també a les rendes procedents dels béns immobles d'una empresa.
5. No obstant les disposicions de l'article 7, quan les accions, parts o altres drets d'una societat, d'una fidúcia o de qualsevol altra institució o entitat permetin el gaudi de béns immobiliars situats en un Estat contractant i són propietat d'aquesta societat, fidúcia, institució o entitat, les rendes que provenen de l'ús directe, del lloguer o de l'ús sota qualsevol altra forma d'aquest dret de gaudi són imposables en aquest Estat.

Article 7. Beneficis de les empreses

1. Els beneficis d'una empresa d'un Estat contractant només estan sotmesos a imposició en aquest Estat, a menys que l'empresa exerceixi la seva activitat en l'altre Estat contractant mitjançant un establiment permanent que hi estigui situat. Si l'empresa exerceix la seva activitat de

tal manera, els beneficis de l'empresa són imposables a l'altre Estat però només en la mesura que siguin imputables a aquest establiment permanent.

2. Sense perjudici de les disposicions de l'apartat 3, quan una empresa d'un Estat contractant exerceix la seva activitat en l'altre Estat contractant mitjançant un establiment permanent que hi estigui situat, s'imputen a aquest establiment permanent en cadascun dels Estats contractants els beneficis que hauria pogut realitzar si hagués constituit una empresa distinta que exercís activitats idèntiques o anàlogues en condicions idèntiques o anàlogues i que es tractés de forma totalment independent de l'empresa de la qual constitueix un establiment permanent.
3. Per determinar els beneficis d'un establiment permanent, s'admet la deducció de les despeses realitzades per als fins d'aquest establiment permanent, incloent-hi les despeses de direcció i els costos generals d'administració per als mateixos fins, ja sigui en l'Estat on se situa aquest establiment permanent, ja sigui arreu.
4. No es pot imputar cap benefici a l'establiment permanent pel sol fet de comprar mercaderies per a l'empresa.
5. A efectes dels apartats anteriors, els beneficis imputables a l'establiment permanent es determinen cada any segons el mateix mètode, tret que no existeixin motius vàlids i suficients per procedir altrament.
6. Quan els beneficis inclouen elements de renda que s'han tractat per separat en altres articles d'aquest Conveni, les disposicions d'aquests articles no es veuen afectades per les disposicions d'aquest article.

Article 8. Transport aeri internacional

1. Els beneficis procedents de l'explotació d'aeronaus, en trànsit internacional, només són imposables en l'Estat contractant on es troba situada la seu de direcció efectiva de l'empresa.
2. Les disposicions de l'apartat 1 s'apliquen també als beneficis procedents de la participació a un pool, a una explotació conjunta o a un organisme internacional d'explotació.

Article 9. Empreses associades

1. Quan:
 - a) una empresa d'un Estat contractant participa directament o indirecta a la direcció, al control o al capital d'una empresa de l'altre Estat contractant, o quan
 - b) les mateixes persones participen directament o indirecta a la direcció, al control o al capital d'una empresa d'un Estat contractant i d'una empresa de l'altre Estat contractant,

i quan, en un i altre cas, les dues empreses estan vinculades, en les seves relacions comercials o financeres, per les condicions que s'han convingut o imposat, que difereixen de les que s'haurien convingut entre empreses independents, els beneficis que, sense aquestes condicions, hagués pogut obtenir una de les empreses però que de fet no s'han pogut obtenir degut a

aquestes condicions, es poden incloure en els beneficis d'aquesta empresa i, per tant, ser imposats.

2. Quan un Estat contractant inclou en els beneficis d'una empresa d'aquest Estat — i, per tant, imposa — beneficis sobre els quals una empresa de l'altre Estat contractant ha estat imposta en aquest altre Estat, i quan els beneficis inclosos d'aquesta manera són beneficis que hauria obtingut l'empresa del primer Estat si les condicions convingudes entre les dues empreses haguessin estat les que s'haguessin convingut entre dues empreses independents, l'altre Estat procedeix a un ajustament apropiat de l'import de l'impost que s'ha percebut per aquests beneficis. Per determinar aquest ajustament, es tindran en compte les altres disposicions d'aquest Conveni i, si es considera necessari, les autoritats competents dels Estats contractants es consulten.

Article 10. Dividends

1. Els dividends pagats per una societat que és resident d'un Estat contractant a un resident de l'altre Estat contractant són imposables en aquest altre Estat.
2. No obstant això, aquests dividends també són imposables en l'Estat contractant d'on es resident la societat que paga els dividends, i en funció de la legislació d'aquest Estat, però si el beneficiari efectiu dels dividends és un resident de l'altre Estat contractant, l'impost així exigit no pot excedir del:
 - a) 5 per cent de l'import brut dels dividends si el beneficiari efectiu és una societat (que no sigui una societat de persones) que posseeixi directament com a mínim el 10 per cent del capital de la societat que paga els dividends;
 - b) 15 per cent de l'import brut dels dividends, en tots els altres casos;
 - c) aquest apartat no afecta a la imposició de la societat respecte dels beneficis que serveixen per pagar els dividends.
3. El terme "dividends" utilitzat en aquest article, designa les rendes procedents d'accions, accions o bons de gaudi, les parts de mines, parts de fundador o altres drets que permetin participar en els beneficis, excepte els crèdits, així com les rendes sotmeses al règim de distribucions per la legislació fiscal de l'Estat contractant d'on és resident la societat distribuïdora.
4. Les disposicions dels apartats 1 i 2 no s'apliquen quan el beneficiari efectiu dels dividends, resident d'un Estat contractant, exerceix en l'altre Estat contractant on resideix la societat que paga els dividends, una activitat empresarial mitjançant un establiment permanent que hi estigui situat, i que té efectivament vinculada la participació generadora dels dividends. En aquest cas, s'apliquen les disposicions de l'article 7.
5. Quan una societat que és resident d'un Estat contractant obté beneficis o rendes de l'altre Estat contractant, aquest altre Estat no pot percebre cap impost sobre els dividends pagats per la societat, a no ser que aquests dividends es paguin a un resident d'aquest altre Estat o que la

participació generadora de dividends estigui efectivament vinculada a un establiment permanent o a una base fixa situats en aquest altre Estat; ni recaptar cap impost, en concepte d'impostió de beneficis no distribuïts, pels beneficis no distribuïts de la societat, encara que els dividends pagats o els beneficis no distribuïts siguin en la seva totalitat o en part beneficis o rendes procedents d'aquest altre Estat.

6. Cap disposició d'aquest Conveni no impedeix a un Estat contractant de percebre, sobre els beneficis imputables a un establiment permanent, situat en aquest Estat, d'una societat resident en l'altre Estat contractant, un impost que se sumi als impostos aplicables a aquestes rendes de conformitat amb les altres disposicions del Conveni, sempre i quan l'impost addicional així establert no superi el 5 per cent de l'import dels beneficis imputables a l'establiment permanent, determinat després del pagament de l'impost sobre societats aferent a aquests beneficis.
7. Les disposicions de les lletres a) i b) de l'apartat 2 no s'apliquen als dividends repartits a partir de rendes o guanys obtinguts de béns immobiliaris en el sentit de l'article 6 per un vehicle d'inversió:
 - a) Que distribueix anualment la major part d'aquestes rendes; i
 - b) Per al qual les rendes o els guanys obtinguts d'aquests béns immobiliaris estan exonerats d'impostió:quan el beneficiari efectiu d'aquests dividends posseeix, directament o indirecta, el 10 per cent o més del capital del vehicle que paga els dividends. En aquest cas, els dividends són imposables segons el tipus establert per la legislació nacional de l'Estat contractant d'on provenen.
8. Les disposicions d'aquest article no són aplicables si l'objectiu principal o un dels objectius principals de qualsevol persona que intervé en la creació o cessió d'accions o altres drets, en concepte dels quals es reparteixen els dividends, consisteix en obtenir un benefici d'aquest article mitjançant aquesta creació o cessió.

Article 11. Interessos

1. Els interessos procedents d'un Estat contractant i pagats a un resident de l'altre Estat contractant són imposables en aquest altre Estat.
2. No obstant això, aquests interessos també són imposables en l'Estat contractant d'on provenen i en funció de la legislació d'aquest Estat, però si el beneficiari efectiu dels interessos és un resident de l'altre Estat contractant, l'impost així exigit no podrà excedir del 5 per cent de l'import brut dels interessos.
3. No obstant les disposicions de l'apartat 2, els interessos esmentats a l'apartat 1 només són imposables en l'Estat contractant de residència de la persona que rep els interessos, si aquesta persona és el beneficiari efectiu i si es compleix una de les condicions següents:
 - a) Aquesta persona és un dels Estats contractants, una de les seves entitats territorials o una de les seves persones jurídiques de dret públic, incloent-hi el banc central d'aquest Estat; o uns interessos són pagats per un d'aquests Estats, entitats o persones jurídiques de dret públic; o

- b) Aquests interessos es paguen en concepte de crèdits o préstecs garantits o assegurats o ajudats per un Estat contractant o per una persona que actua en nom d'un Estat contractant;
 - c) Aquests interessos es paguen com a resultat de la venda a crèdit d'un equipament industrial, comercial o científic, o com a resultat de la venda a crèdit de mercaderies o de la prestació de serveis d'una empresa a una altra empresa;
 - d) Aquests interessos són pagats per una institució finançera d'un Estat contractant a una institució finançera de l'altre Estat contractant.
4. El terme "interessos" utilitzat en aquest article designa les rendes dels crèdits de qualsevol naturalesa, acompanyades o no de garanties hipotecàries o d'una clàusula de participació als beneficis del deutor, incloent-hi les rendes de fons públics i d'obligacions d'emprèstits, incloses les primes i els lots vinculats a aquests títols. Les penalitzacions per demora en el pagament no es consideren com interessos a efectes d'aquest article.
 5. Les disposicions dels apartats 1, 2 i 3 no s'apliquen quan el beneficiari efectiu dels interessos, resident d'un Estat contractant, exerceix en l'altre Estat contractant d'on procedeixen els interessos, una activitat empresarial mitjançant un establiment permanent que hi estigui situat, i quan el crèdit generador dels interessos hi està efectivament vinculat. En aquest cas, s'apliquen les disposicions de l'article 7.
 6. Els interessos es consideren procedents d'un Estat contractant quan el deutor resideix en aquest Estat. No obstant això, quan el deutor dels interessos, sigui o no resident d'un Estat contractant, té en un Estat contractant un establiment permanent pel qual s'ha contret un deute que dóna lloc al pagament d'interessos i que suporta la càrrega d'aquests interessos, aquests interessos es consideren procedents de l'Estat on es troba situat l'establiment permanent.
 7. Quan, per raó de relacions especials que existeixen entre el deutor i el beneficiari efectiu o que un i altre mantenen amb tercieres persones, l'import dels interessos, tenint en compte el crèdit pel qual es paguen, excedeix el que haurien convingut el deutor i el beneficiari efectiu en absència d'una relació d'aquest tipus, les disposicions d'aquest article només s'aplicaran per aquest darrer import. En aquest cas, la part excedentària dels pagaments és imposable de conformitat amb la legislació de cada Estat contractant i tenint en compte les altres disposicions d'aquest Conveni.
 8. Les disposicions d'aquest article no s'apliquen si l'objectiu principal o un dels objectius principals de qualsevol persona que intervengui en la creació o la cessió del crèdit, en concepte del qual es reparteixen els interessos, consisteix en obtenir un avantatge d'aquest article mitjançant aquesta creació o cessió.

Article 12, Cànons

- a) Els cànons procedents d'un Estat contractant i pagats a un resident de l'altre Estat contractant són imposables en aquest altre Estat.
 - b) No obstant això, aquests cànons són també imposables en l'Estat contractant d'on procedeixen i segons la legislació d'aquest Estat, però si el beneficiari efectiu dels cànons és un resident de l'altre Estat, l'impost així exigit no pot excedir del 5 per cent de l'import brut dels cànons.
 - c) No obstant les disposicions de les lletres a) i b), els cànons procedents d'un Estat i que es paguen a un resident de l'altre Estat per l'ús o la concessió de l'ús d'un dret d'autor o d'un dret veï (excloent-hi els cànons relatius a programaris, pel·lícules cinematogràfiques i altres enregistraments de sons o d'imatges) només són imposables en aquest altre Estat, si el resident esmentat n'és el beneficiari efectiu.
2. El terme "cànons" emprat en aquest article designa les remuneracions de qualsevol naturalesa pagades per l'ús o la concessió de l'ús d'un dret d'autor sobre una obra literària, artística o científica, inclosos els programaris, les pel·lícules cinematogràfiques i altres enregistraments de sons o d'imatges, d'una patent, d'una marca de fàbrica o de comerç, un dibuix o un model, un plànom, una fórmula o un procediment secrets o per l'ús o la concessió de l'ús d'un equipament industrial, comercial o científic o per informacions relatives a una experiència adquirida en l'àmbit industrial, comercial o científic.
3. Les disposicions de l'apartat 1 no s'apliquen quan el beneficiari efectiu dels cànons, resident d'un Estat contractant, exerceix en l'altre Estat contractant d'on procedeixen els cànons, una activitat empresarial mitjançant un establiment permanent que hi estigui situat i que el dret o el bé generador dels cànons hi està efectivament vinculat. En aquest cas, s'apliquen les disposicions de l'article 7.
4. Es considera que els cànons procedeixen d'un Estat contractant quan el deutor és un resident d'aquest Estat. No obstant això, quan el deutor dels cànons, sigui o no resident d'un Estat contractant, té un establiment permanent en un Estat a través del qual s'ha contret l'obligació que dona lloc al pagamento de cànons i que suporta la càrrega d'aquests cànons, es considera que aquests cànons procedeixen de l'Estat on se situa l'establiment permanent.
5. Quan, per raó de relacions especials que existeixen entre el deutor i el beneficiari efectiu o que un i altre mantenen amb terceres persones, l'import dels cànons, tenint en compte la prestació per a la qual es paguen, excedeix el que haurien convingut el deutor i el beneficiari efectiu en absència d'una relació d'aquest tipus, les disposicions d'aquest article només s'aplicaran per aquest darrer import. En aquest cas, la part excedentària dels pagaments és imposable de conformitat amb la legislació de cada Estat contractant i tenint en compte les altres disposicions d'aquest Conveni.
6. Les disposicions d'aquest article no s'apliquen si l'objectiu principal o un dels objectius principals de qualsevol persona que intervingui en la

creació o la cessió de drets, en concepte dels quals es paguen els cànons, consisteix en obtenir un avantatge d'aquest article mitjançant aquesta creació o cessió.

Article 13. Guanys de capital

1. a) Els guanys que un resident d'un Estat contractant obté de l'alienació de béns immobles considerats a l'article 6, i situats en l'altre Estat contractant, són imposables en aquest altre Estat.
b) Els guanys procedents de l'alienació d'accions, parts o altres drets d'una societat, una fidúcia o qualsevol altra institució o entitat, l'actiu o els béns de la qual estan constituïts per més del 50 per cent del seu valor o obtenen més del 50 per cent del seu valor –directament o indirecta per la interposició d'una o diverses altres societats, fidúcies, institucions o entitats- de béns immobles considerats a l'article 6 i situats en un Estat contractant o de drets sobre aquests béns són imposables en aquest Estat. Per a l'aplicació d'aquesta disposició, no es tenen en compte els béns immobles afectats per una societat a la seva activitat empresarial.
2. Els guanys procedents de l'alienació de béns mobles que formen part de l'actiu d'un establiment permanent que una empresa d'un Estat contractant té en l'altre Estat contractant, inclosos aquests guanys procedents de l'alienació d'aquest establiment permanent (sol o amb el conjunt de l'empresa), són imposables en aquest altre Estat.
3. Els guanys procedents de l'alienació d'aeronaus explotades en trànsit internacional o de béns mobles destinats a la seva explotació només són imposables en l'Estat contractant on es troba situada la seu de direcció efectiva de l'empresa.
4. Els guanys procedents de l'alienació d'accions o de parts que formen part d'una participació substancial del capital d'una societat resident d'un dels Estats contractants són imposables en aquest Estat.
Es considera participació substancial quan qui cedeix, sol o amb persones emparentades, disposa directament o indirecta d'accions o parts, el conjunt de les quals dona dret al 25 per cent o més dels beneficis de la societat.
5. Els guanys procedents de l'alienació de qualsevol altre bé diferent dels que s'esmenten en els apartats 1, 2, 3 i 4 només són imposables en l'Estat contractant d'on és resident qui cedeix.

Article 14. Rendes del treball

1. Sense perjudici de les disposicions dels articles 15, 17 i 18, els salari, sous i altres remuneracions similars que un resident d'un Estat contractant rep en concepte d'un treball assalariat només són imposables en aquest Estat, a no ser que l'ocupació s'exerceixi en l'altre Estat contractant. Si l'ocupació s'hi exerceix, les remuneracions rebudes per aquest concepte són imposables en aquest altre Estat.
2. Malgrat les disposicions de l'apartat 1, les remuneracions que un resident d'un Estat contractant rep en concepte d'un treball assalariat

exercit en l'altre Estat contractant només són imposables en el primer Estat si:

- a) el beneficiari sojorna en l'altre Estat durant un període o períodes que no superen en total 183 dies durant tot el període de dotze mesos que comença o acaba durant l'any fiscal considerat, i
 - b) les remuneracions les paga un empresari, o pel compte d'un empresari, que no és resident de l'altre Estat, i
 - c) la càrrega de les remuneracions no la suporta un establiment permanent que l'empresari té a l'altre Estat.
3. Amb reserva de les disposicions de l'article 18, i malgrat les disposicions dels apartats 1 i 2, les remuneracions que un ensenyant o un investigador que és, o que era immediatament abans d'anar a un Estat contractant un resident de l'altre Estat contractant i que sojorna en el primer Estat únicament amb la finalitat d'ensenyar o d'investigar, percep en concepte d'aquestes activitats només són imposables en l'altre Estat. Aquesta disposició s'aplica durant un període màxim de 24 mesos comptats a partir de la data de la primera arribada de l'ensenyant o de l'investigador al primer Estat amb la finalitat d'ensenyar o d'investigar. No obstant això, les disposicions dels apartats 1 i 2 s'apliquen quan la investigació dura a terme no té interès públic sinó que es realitza principalment per obtenir un benefici particular que repercutex en una o diverses persones determinades.
 4. Malgrat les disposicions precedents d'aquest article, les remuneracions obtingudes en concepte d'un treball assalariat exercit a bord d'una aeronau explotada en trànsit internacional són imposables en l'Estat contractant on es troba situada la seu de direcció efectiva de l'empresa.

Article 15. Dietes d'assistència

Les dietes d'assistència i altres retribucions similars que un resident d'un Estat contractant percep com a membre del consell d'administració o de supervisió d'una societat que és resident de l'altre Estat contractant són imposables en aquest altre Estat.

Article 16. Artistes, esportistes i models

1. Malgrat les disposicions dels articles 7 i 14, les rendes que un resident d'un Estat contractant obté de l'exercici de les seves activitats personals en l'altre Estat contractant com a artista d'espectacle, ja sigui un artista de teatre, de cinema, de ràdio o de televisió, o com a músic, o com a esportista o model, són imposables en aquest altre Estat.
2. Malgrat les disposicions dels articles 7, 12, 14 i 20, quan un artista, un esportista o un model resident d'un Estat contractant, obté de l'altre Estat contractant rendes que es corresponen a prestacions no independents de la seva notorietat professional, aquestes rendes són imposables en aquest altre Estat.
3. Quan les rendes considerades a l'apartat 1 no s'atribueixen a l'artista, a l'esportista o al model en sí mateix sinó a una altra persona, aquestes rendes són imposables, malgrat les disposicions dels articles 7, 12, 14 i 20 en l'Estat contractant d'on provenen.

4. No obstant les disposicions de l'apartat 1, les rendes que un resident d'un Estat contractant obté de les seves activitats personals exercides en l'altre Estat contractant com a artista d'espectacle, esportista o model només són imposables en el primer Estat quan aquestes activitats en l'altre Estat contractant es finançen principalment amb fons públics del primer Estat o de les seves entitats territorials, o de les seves persones jurídiques de dret públic.
5. No obstant les disposicions de l'apartat 2, quan les rendes d'activitats que un resident d'un Estat contractant, artista d'espectacle, esportista o model, exerceix personalment i en aquesta qualitat en l'altre Estat contractant no són atribuïdes a l'artista, l'esportista o el model sinó a una altra persona, sigui o no resident d'un Estat contractant, aquestes rendes només són imposables, no obstant les disposicions dels articles 7, 12, 14 i 20, en el primer Estat quan en concepte d'aquestes activitats aquesta altra persona se subvencia principalment amb fons públics d'aquest primer Estat o de les seves entitats territorials, o de les seves persones jurídiques de dret públic.

Article 17. Pensions

Sense perjudici de les disposicions de l'apartat 2 de l'article 18, les pensions i altres remuneracions similars, que es paguen a un resident d'un Estat contractant en concepte d'un treball anterior, només són imposables en aquest Estat.

Article 18. Funcions públiques

1. a) Els salaris, sous i altres remuneracions similars, tret de les pensions, pagats per un Estat contractant o una de les seves entitats territorials o per una de les seves persones jurídiques de dret públic a una persona física en concepte de serveis prestats a aquest Estat, entitat o persona jurídica només són imposables en aquest Estat.
b) No obstant això, aquests salari, sous i altres remuneracions similars només són imposables en l'altre Estat contractant si els serveis es presten en aquest Estat i si la persona física és un resident d'aquest Estat i posseeix la nacionalitat d'aquest Estat sense posseir al mateix temps la nacionalitat del primer Estat.
2. a) Les pensions pagades per un Estat contractant, o una de les seves entitats territorials o per una de les seves persones jurídiques de dret públic, ja sigui directament o bé amb càrrec a fons constituïts, a una persona física en concepte de serveis prestats a aquest Estat, entitat o persona jurídica només són imposables en aquest Estat.
b) No obstant això, aquestes pensions només són imposables en l'altre Estat contractant si la persona física és un resident d'aquest Estat i en posseeix la nacionalitat sense posseir al mateix temps la nacionalitat del primer Estat.
3. Les disposicions dels articles 14, 15, 16 i 17 s'apliquen als salari, sous, altres remuneracions similars, així com a les pensions pagats en concepte de serveis prestats en el marc d'una activitat empresarial industrial o comercial realitzada per un Estat contractant o una de les

seves entitats territorials o per una de les seves persones jurídiques de dret públic.

Article 19. Estudiants i estudiants en pràctiques

Les quantitats que rep un estudiant, un aprenent o un estudiant en pràctiques que és, o era just abans d'anar a un Estat contractant, resident de l'altre Estat contractant i que sojorna en el primer Estat amb l'única finalitat d'estudiar o de formar-se, per cobrir les seves despeses de manutenció, d'estudis o de formació, no són imposables en aquest Estat, sempre i quan provinguin de fonts situades fora d'aquest Estat.

Article 20. Altres rendes

1. Els elements de renda d'un resident d'un Estat contractant, vinguin d'on vinguin, dels quals aquest resident sigui el beneficiari efectiu i que no s'hagin tingut en compte en els articles precedents d'aquest Conveni, només són imposables en aquest Estat.
2. Les disposicions de l'apartat 1 no s'apliquen a les rendes altres que les rendes procedents de béns immobles definits a l'apartat 2 de l'article 6, quan el beneficiari efectiu d'aquestes rendes, resident d'un Estat contractant, exerceix en l'altre Estat contractant una activitat empresarial mitjançant un establiment permanent que hi estigui situat i quan el dret o el bé generador de les rendes hi està efectivament vinculat. En aquest cas, s'apliquen les disposicions de l'article 7.
3. Quan, per raó de relacions especials que existeixen entre la persona considerada a l'apartat 1 i una altra persona, o que una o l'altra mantenen amb terceres persones, l'import de la renda considerat en aquest apartat excedeix l'import eventual que haurien convingut en absència d'una relació d'aquest tipus, les disposicions d'aquest article només s'aplicaran per aquest darrer import. En aquest cas, la part excedentària de la renda continua sent imposable de conformitat amb la legislació de cada Estat contractant i les altres disposicions d'aquest Conveni.
4. Les disposicions d'aquest article no s'apliquen si l'objectiu principal o un dels objectius principals de qualsevol persona que intervengui en la creació o la cessió de drets en concepte dels quals es paguen les rendes consisteix en obtenir un avantatge d'aquest article mitjançant aquesta creació o cessió.

Capítol IV MÈTODES PER ELIMINAR LES DOBLES IMPOSICIONS

Article 21. Eliminació de les dobles imposicions

1. Pel que fa a França, les dobles imposicions s'eliminen de la manera següent:
 - a) No obstant qualsevol altra disposició d'aquest Conveni, les rendes que són imposables o només són imposables en el Principat d'Andorra de conformitat amb les disposicions del Conveni es

prenen en compte per al càlcul de l'impost francès quan no estan exemptes de l'impost sobre societats en aplicació de la legislació interna francesa. En aquest cas, l'impost andorrà no es pot deduir d'aquestes rendes, però el resident de França té dret, sense perjudici de les condicions i dels límits previstos als punts i) i ii) a un crèdit d'impost imputable sobre l'impost francès. Aquest crèdit d'impost és igual a:

- i) Per a les rendes no esmentades al punt ii), a l'import de l'impost francès que es correspon a aquestes rendes sempre i quan el beneficiari resident a França sigui sotmès a l'impost andorrà per a aquestes rendes;
 - ii) Per a les rendes sotmeses a l'impost sobre societats considerades a l'article 7 i a l'apartat 2 de l'article 13 i per a les rendes considerades a l'article 10, a l'article 11, a l'article 12, a l'apartat 1 de l'article 13, a l'apartat 4 de l'article 14, a l'article 15 i als apartats 1 i 2 de l'article 16, a l'import de l'impost pagat a Andorra de conformitat amb les disposicions d'aquests articles; no obstant això, aquest crèdit d'impost no pot excedir de l'import de l'impost francès que correspon a aquestes rendes.
- b) i) S'entén que l'expressió "import de l'impost francès que es correspon a aquestes rendes" emprat a la lletra a) designa:
- quan l'impost degut per aquestes rendes es calcula aplicant un tipus proporcional, el producte de l'import de les rendes netes considerades pel tipus que li és aplicat efectivament;
 - quan l'impost degut per aquestes rendes es calcula aplicant un barem progressiu, el producte de l'import de les rendes netes considerades pel tipus que resulta de la relació entre l'impost efectivament degut per la renda neta global imposable segons la legislació francesa i l'import d'aquesta renda neta global.
- ii) S'entén que l'expressió "import de l'impost pagat a Andorra" emprat a la lletra a) designa l'import de l'impost andorrà efectivament suportat a títol definitiu per les rendes considerades, de conformitat amb les disposicions del Conveni, pel resident de França que és imposat per a aquestes rendes segons la legislació francesa.
2. Pel que fa a Andorra, les dobles imposicions s'eliminen de la manera següent:
- a) Quan un resident d'Andorra obtingui rendes que, de conformitat amb les disposicions d'aquest Conveni són també imposables a França, Andorra acorda sobre l'impost que percep d'aquest

resident, una deducció d'un import igual a l'impost sobre la renda pagat a França.

Aquesta deducció no pot, però, excedir de la fracció de l'impost andorrà, calculat abans de la deducció, que correspon a les rendes imposables a França.

- b) Quan, en aplicació de les disposicions del Conveni, un resident d'Andorra obté rendes que estan exemptades d'impostió a Andorra, Andorra pot, tanmateix, tenir en compte les rendes exemptades per al càlcul de l'impost degut sobre els altres elements de la renda d'aquest resident.

CAPÍTOL V DISPOSICIONS ESPECIALS

Article 22. No discriminació

1. Les persones físiques amb la nacionalitat d'un Estat contractant no estan sotmeses en l'altre Estat contractant a cap imposició o obligació que s'hi refereixi, que sigui diferent o més costosa que la que tenen o a la que podrien estar sotmeses les persones físiques amb la nacionalitat d'aquest altre Estat que es troben en la mateixa situació, en particular pel que fa referència a la residència.
2. Un establiment permanent que una empresa d'un Estat contractant té a l'altre Estat contractant no pot ser imposat en aquest altre Estat de manera menys favorable que les empreses d'aquest altre Estat que exerceixen la mateixa activitat. Aquesta disposició no és pot interpretar en el sentit d'obligar a un Estat contractant a concedir als residents de l'altre Estat contractant les bonificacions personals, exempcions i desgravacions fiscals en funció de la situació o de les càrregues familiars que concedeix als seus propis residents.
3. A no ser que les disposicions de l'apartat 1 de l'article 9, de l'apartat 7 de l'article 11, de l'apartat 5 de l'article 12 o de l'apartat 3 de l'article 20 siguin d'aplicació, els interessos, cànons i altres despeses pagades per una empresa d'un Estat contractant a un resident de l'altre Estat contractant són deduïbles per determinar els beneficis imposables d'aquesta empresa, en les mateixes condicions que si s'haguessin pagat a un resident del primer Estat.
4. Les empreses d'un Estat contractant, que tenen un o diversos residents de l'altre Estat contractant que posseeixen o controlen el seu capital, directament o indirecta, en la seva totalitat o en part, no estan sotmeses a cap mena d'imposició o obligació que s'hi refereixi, que sigui diferent o més costosa que les que tinguin o a les que puguin estar subjectes altres empreses similars del primer Estat.
5. Les disposicions d'aquest article s'apliquen, malgrat les disposicions de l'article 2, als impostos de qualsevol naturalesa o denominació.
6. Si els Estats contractants són part d'un tractat o acord bilateral, altre que aquest Conveni, que inclogui una clàusula de no discriminació o una clàusula de nació més afavorida, s'entén que aquestes clàusules no

s'apliquen en matèria fiscal a menys que un tal tractat o acord no ho estableixin explícitament.

Article 23. Procediment amistós

1. Quan un resident considera que les mesures preses per un Estat contractant o pels dos Estats contractants comporten o comportaran per a ell una imposició no conforme a les disposicions d'aquest Conveni, pot amb independència dels recursos que preveu el dret intern d'aquests Estats, sotmetre el seu cas a l'autoritat competent de l'Estat contractant d'on és resident o, si el seu cas s'ajusta a l'apartat 1 de l'article 22, a la de l'Estat contractant d'on té la nacionalitat. El cas s'ha de sotmetre durant els tres anys que segueixen a la primera notificació de la mesura que comporta una imposició no conforme a les disposicions del Conveni.
2. L'autoritat competent, si considera que la reclamació està fonamentada i no està en condicions ella mateixa d'aportar-hi una solució satisfactòria, ha de fer el possible per resoldre el cas mitjançant un arranjament amistós amb l'autoritat competent de l'altre Estat contractant, amb la finalitat d'evitar una imposició no conforme amb el Conveni. L'arranjament s'aplicarà seguin quins siguin els terminis previstos pel dret intern dels Estats contractants.
3. Les autoritats competents dels Estats contractants, mitjançant un arranjament amistós, han de fer el possible per resoldre les dificultats o aclarir els dubtes a què pot donar lloc la interpretació o l'aplicació del Conveni. També es poden concertar amb la finalitat d'eliminar la doble imposició en els casos no previstos pel Conveni.
4. Les autoritats competents dels Estats contractants poden comunicar-se directament entre elles, fins i tot en el sí d'una comissió mixta composta per aquestes autoritats o els seus representants, amb la finalitat d'arribar a un arranjament tal com s'indica en els apartats precedents.

Article 24. Intercanvi d'informació

Per a l'intercanvi d'informació previsiblement pertinent per a l'aplicació de la legislació fiscal dels Estats contractants s'aplica l'Acord per a l'intercanvi d'informació en matèria fiscal signat entre el Govern de la República Francesa i el Govern del Principat d'Andorra a Andorra la Vella el 22 de setembre del 2009. Aquestes estipulacions esdevenen aplicables a l'intercanvi d'informació previsiblement pertinent per a l'aplicació d'aquest Conveni.

Article 25. Divers

1. No obstant les disposicions de qualsevol altre article d'aquest Conveni:
 - a) Un resident d'un Estat contractant no pot beneficiar-se de bonificacions o exoneracions d'impostos atorgats per l'altre Estat contractant en aplicació del Conveni si l'objectiu principal o un dels objectius principals de la conducció d'aquestes operacions per aquest resident o per una persona vinculada a aquest resident és beneficiar-se dels avantatges previstos pel Conveni.
Per a l'aplicació d'aquest apartat, es considera que una persona està vinculada a un altra si deté com a mínim el 50 per cent dels

interessos efectius o si un altra persona deté directament o indirecta com a mínim el 50 per cent dels interessos efectius de cadascuna d'elles. En qualsevol cas, es considera que una persona està vinculada a un altra, tenint en compte el conjunt de fets i circumstàncies pròpies d'aquest cas, si l'una està sota el control de l'altra o si ambdues estan controlades per una mateixa persona o per diverses altres persones.

- b) El benefici dels avantatges del Conveni pot ser denegat per a un element de renda quan:

- el recipientari no és el beneficiari efectiu d'aquesta renda, i
- l'operació permet al beneficiari efectiu suportar una càrrega fiscal menor sobre aquest element de la renda que la que hauria suportat si hagués percebut directament aquest element de la renda.

Les autoritats competents es consulten si, tenint en compte aquest apartat i les circumstàncies particulars del cas, no semblés oportú denegar l'atorgament del benefici dels avantatges del Conveni.

- c) Les rendes considerades als articles 12, 14, 17 i 20 per a les quals la imposició s'atribueix exclusivament a un Estat contractant són també imposables en l'altre Estat contractant, en el límit de la fracció que s'exonera o no s'imposa en el primer Estat contractant en virtut de la legislació fiscal aplicable.
- d) França pot imposar les persones físiques de nacionalitat francesa residents en Andorra com si aquest Conveni no existís. Quan la legislació fiscal francesa permet l'aplicació d'aquesta disposició, les autoritats competents dels Estats contractants regularan de comú acord la seva aplicació.
2. Quan en aplicació de les estipulacions d'aquest Conveni, s'apliqui a una renda el benefici d'un avantatge fiscal en un Estat contractant, i quan en aplicar la legislació interna en vigor en l'altre Estat contractant, una persona no sigui sotmesa a l'impost que per a una fracció d'aquesta renda, i no sobre l'import total, l'avantatge fiscal atorgat en el primer Estat només s'aplica a la part de la renda que és imposable i no s'exonera en l'altre Estat.

Article 26. Membres de missions diplomàtiques i consulars

1. Les disposicions d'aquest Conveni no perjudiquen els privilegis fiscals de què gaudeixen els membres de missions diplomàtiques o oficines consulars, i els membres de delegacions permanents davant d'organismes internacionals en virtut dels principis generals del dret internacional o per les disposicions d'accords particulars.
2. No obstant les disposicions de l'article 4, qualsevol persona física que sigui membre d'una missió diplomàtica, d'una oficina consular o d'una delegació permanent d'un Estat contractant, situat en l'altre Estat contractant o en un Estat tercer, serà considerat, a l'objecte del Conveni, com a resident de l'Estat que accredita, sempre i quan estigui sotmesa en

- aquest Estat que accredita a les mateixes obligacions, en matèria d'impostos sobre el conjunt de la seva renda, que els residents d'aquest Estat.
3. El Conveni no s'aplica als organismes internacionals, als seus òrgans o als seus funcionaris, ni a les persones que siguin membres d'una missió diplomàtica, d'una oficina consular o d'una delegació permanent d'un Estat tercer, quan es troben en el territori d'un Estat contractant i no estan sotmesos en un dels Estats contractants a les mateixes obligacions en matèria d'impostos sobre el conjunt de la seva renda, que els residents d'aquest Estat.

Article 27. Modalitats d'aplicació

1. Les autoritats competents dels Estats contractants poden establir conjuntament o per separat les modalitats d'aplicació d'aquest Conveni.
2. En particular, per obtenir en un Estat contractant els avantatges previstos als articles 10, 11 i 12, els residents de l'altre Estat contractant han de presentar, a menys que les autoritats competents ho decideixin altament, un formulari que certifiqui la residència i que indiqui en particular la natura i l'import o el valor de les rendes concernides, i que estigui certificat pels serveis fiscals d'aquest altre Estat.

CAPÍTOL VI DISPOSICIONS FINALS

Article 28. Entrada en vigor

1. Cadascun dels Estats contractants notifica a l'altre, per via diplomàtica, l'acompliment dels procediments que li són necessaris per a l'entrada en vigor d'aquest Conveni. El Conveni entrerà en vigor el primer dia del més següent a la data de recepció de la darrera d'aquestes notificacions.
2. Les disposicions del Conveni s'apliquen:
 - a) Pel que fa als impostos sobre la renda percebuts mitjançant la retenció a l'origen, als totals imposables posteriors a l'any civil durant el qual el Conveni entri en vigor;
 - b) Pel que fa als impostos sobre la renda que no es perceben mitjançant retenció a l'origen, a les rendes aferents, segons els casos, a qualsevol any civil o exercici que comenci després de l'any civil durant el qual el Conveni entri en vigor;
 - c) Pel que fa a la resta d'impostos, a les imposicions on el fet generador intervé després de l'any civil durant el qual el Conveni entri en vigor.

Article 29. Denúncia

1. Aquest Conveni roman en vigor amb una durada il·limitada. No obstant això, cada Estat contractant el pot denunciar amb un preavís mínim de sis mesos abans de l'acabament de cada any civil notificat per via diplomàtica
2. En aquest cas, el Conveni deixarà de ser aplicable:

- a. Pel que fa als impostos sobre la renda percebuts mitjançant la retenció a l'origen, als totals imposables posteriors a l'any civil durant el qual es notifiqui la denúncia;
- b. Pel que fa als impostos sobre la renda que no es percep mitjançant retenció a l'origen, a les rendes aferents, segons els casos, a qualsevol any civil o exercici que comenci després de l'any civil durant el qual es notifiqui la denúncia;
- c. Pel que fa a la resta d'impostos, a les imposicions on el fet generador intervé després de l'any civil durant el qual es notifiqui la denúncia.

A aquest efecte els signataris, degudament autoritzats, signen aquest Conveni.

París, 2 d'abril del 2013, fet en doble exemplar, en les llengües catalana i francesa. Ambdós textos són igualment fefaents.

Pel Govern del Principat d'Andorra
Jordi Cinca Mateos

Pel Govern de la República Francesa
Pierre Moscovici i Bernard Cazeneuve

PROTOCOL

En signar el Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa per evitar les dobles imposicions i prevenir l'evasió i el frau fiscais en matèria d'impostos sobre la renda, els Governos han convingut les disposicions següents que són part íntegra del Conveni.

1. Pel que fa l'article 2, s'entén que aquest Conveni s'aplica a qualsevol impost que afecti les rendes que pugui substituir o complementar els dispositius d'impostió de persones físiques en vigor a la data de la signatura del Conveni.
2. Pel que fa a l'apartat 1 de l'article 4, en el cas d'Andorra, l'expressió "resident d'un Estat contractant" inclou qualsevol persona física que sojorna en el territori andorrà més de 183 dies durant un any civil així com qualsevol persona física que tingui el centre d'interessos econòmics o que exerceixi la seva activitat professional majoritàriament a Andorra. No inclou les persones físiques a qui es pressuposi la residència fiscal a Andorra en funció de la possessió de la nacionalitat andorrana o d'un permís de residència lliurat per les autoritats d'Andorra.
3. Pel que fa a l'article 10, s'entén que quan un Estat contractant apliqui a un establiment permanent d'una entitat establerta en l'altre Estat contractant les exoneracions previstes pel seu dret intern als vehicles d'inversió previstos a l'apartat 7 de l'article 10, cap disposició d'aquest Conveni no limita el dret del primer Estat contractant, a imposar de conformitat amb la seva legislació interna, les rendes immobiliàries suposadament distribuïdes per aquest establiment permanent.
4. Pel que fa als article 10 i 11, un fons o societat d'inversió, situat en un Estat contractant on no estigui subjecte a un impost considerat a les lletres a) i b) de l'apartat 3 de l'article 2, i que percep dividends o interessos que provenen de l'altre Estat contractant pot demanar globalment les bonificacions o exoneracions d'impost previstes pel Conveni per a la fracció d'aquestes rendes que corresponguï als drets que tinguin en el fons o la societat residents del primer Estat i que siguin imposables, en nom d'aquests residents.
5. Pel que fa a l'article 24, els dos Estats contractants convenen que no faran ús de la possibilitat que té la part requerida segons l'article 9 de l'Acord per a l'intercanvi d'informació en matèria fiscal signat pel Govern de la República Francesa i el Govern del Principat d'Andorra a Andorra la Vella el 22 de setembre del 2009, de demanar a la part requeridora el reemborsament de determinades costes.

A aquest efecte els signataris, degudament autoritzats, signen aquest Protocol.

París, 2 d'abril del 2013, fet en doble exemplar, en les llengües catalana i francesa. Ambdós textos són igualment fefaents.

Pel Govern del Principat d'Andorra
Jordi Cinca Mateos

Pel Govern de la República Francesa
Pierre Moscovici i Bernard Cazeneuve

NOTE

A : Gouvernement de la Principauté d'Andorre

De : Henri Savoie

Avocat à la Cour

Objet : Convention entre le Gouvernement de la République française et le Gouvernement de la Principauté d'Andorre en vue d'éviter les doubles impositions et de prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu

I. Historique des négociations et objectifs de la Convention

A. Historique des négociations

Dans la perspective d'une introduction en droit andorran d'un impôt sur les sociétés et les revenus d'activités économiques, la Principauté d'Andorre a, dès l'année 2006, entamé des démarches auprès de la France en vue de l'ouverture de négociations devant conduire à la conclusion d'une convention d'élimination des doubles impositions entre les deux Etats. Dès le mois de décembre de cette même année, Monsieur Dominique de Villepin, Premier Ministre, a affirmé l'engagement du Gouvernement français d'ouvrir une négociation en vue de conclure une telle Convention dans l'année qui suivrait l'adoption par la Principauté d'une réforme fiscale.

Le 22 septembre 2009, le Gouvernement de la République française et le Gouvernement de la Principauté d'Andorre ont conclu un accord relatif à l'échange de renseignements en matière fiscale entre les deux Etats. Ce signal fort a été très positivement reçu par la France et à cette occasion, Monsieur Eric Woerth, Ministre du Budget, des Comptes Publics et de la Réforme de l'Etat, a adressé à son homologue andorran un courrier qui confirmait la disposition de la France à examiner l'adoption de mesures destinées à éviter les situations de double imposition.

Entre décembre 2010 et décembre 2011, le Parlement andorran a complété la profonde réforme mise en œuvre depuis 2006 en matière de transparence financière et comptable, permettant ainsi l'entrée en vigueur le 1er janvier 2012 de la loi de modification relative à l'impôt sur le revenu des personnes non résidentes fiscales, la loi de modification relative à l'impôt sur les sociétés et la loi de modification relative à l'impôt sur le revenu des activités économiques. .

Le 10 octobre 2011, Monsieur Nicolas Sarkozy, Coprince d'Andorre, a reçu Messieurs Antoni Martí, Chef du Gouvernement de la Principauté, et Vicenç Mateu, *Síndic General* du Conseil Général, et les a encouragés à poursuivre le processus de mise en œuvre des réformes économiques et fiscales déjà engagées, en les assurant de son plein soutien dans la perspective

de la signature d'une convention visant à éliminer les doubles impositions entre la France et la Principauté d'Andorre.

Dans ce contexte, le 7 décembre 2011, Monsieur Jordi Cinca Mateos, Ministre des Finances et de la Fonction Publique, a adressé à son homologue français Monsieur François Baroin une demande officielle d'ouverture de négociations en vue de conclure une convention visant à éliminer les doubles impositions.

Les négociations ont été conclues lorsque Monsieur Christian Comolet-Tirman, conseiller maître chargé des Affaires Fiscales Européennes et Internationales de la Direction de la Législation Fiscale du Ministère de l'Economie, des Finances et de l'Industrie et Monsieur le ministre des Affaires Étrangères, Monsieur Gilbert Saboya ont paraphé la Convention entre le Gouvernement de la République française et le Gouvernement de la Principauté d'Andorre en vue d'éviter les doubles impositions et de prévenir l'évasion et la fraude fiscales en matière d'impôts sur le revenu, le 4 avril 2012 (ci-après la « Convention »),

La Convention a été finalement signée le 2 avril 2013, par Monsieur Jordi Cinca Mateos, Ministre des Finances et de la Fonction Publique de la Principauté d'Andorre d'une part et d'autre part par Monsieur Pierre Moscovici, ministre de l'Economie et des Finances, et Monsieur Bernard Cazeneuve, Ministre délégué au Budget.

B. Objectifs de la Convention

En souhaitant conclure une telle convention, la Principauté poursuit les objectifs essentiels suivants :

- favoriser et dynamiser les échanges économiques avec la France, en évitant notamment que l'introduction en droit interne andorran d'un impôt sur les revenus et les bénéfices ne constitue un frein aux investissements entre les deux Etats ;
- préserver sa compétitivité avec les autres partenaires économiques de la France ayant conclu de telles conventions ;
- poursuivre le processus de modernisation de l'économie andorrane, en dotant la Principauté d'un statut fiscal au standard de l'OCDE.
- assurer un cadre de sécurité juridique pour l'ensemble des secteurs économiques et dans l'objectif de diversifier son économie et de promouvoir l'ouverture économique de l'Andorre.
- placer l'Andorre dans une situation de compétitivité, qui permettra aux entreprises andorraines de réaliser des services en France, sans que le paiement de ces services soit soumis à une retenue à la source en France (sauf en cas d'établissement stable en France de l'entreprise andorrane prestataire de services), ainsi que garantir aux investissements étrangers placés en Andorre qu'ils ne seront pas soumis, sous certaines conditions, à une double imposition.

II. Principales stipulations de la Convention

Les principales stipulations de la Convention peuvent être résumées de la manière suivante, étant observé qu'elles sont, dans une très large mesure, conformes à celles du modèle de convention OCDE :

Titre et champ de la Convention : La Principauté n'ayant pas introduit d'impôt sur la fortune en droit interne, la Convention ne vise que les impôts sur le revenu.

L'article 1er précise que la Convention s'applique aux résidents d'un Etat contractant ou des deux Etats contractants.

L'article 2 énumère les impôts couverts par la Convention. Du côté andorran, la Convention vise les impôts actuellement en vigueur, à savoir :

- l'impôt sur les sociétés ;
- l'impôt sur le revenu des activités économiques ;
- l'impôt sur le revenu des non-résidents ;
- l'impôt sur les plus-values des transmissions patrimoniales immobilières ;

A la demande de la Principauté, dans la perspective de l'adoption d'un impôt sur le revenu des personnes physiques, il a été ajouté :

- conformément au modèle OCDE, un paragraphe 4 stipulant que la Convention s'applique aussi aux impôts de nature identique ou analogue qui seraient établis après la date de signature de la Convention et qui s'ajouteraient aux impôts actuels ou qui les remplaceraient ;
- un paragraphe 1 au Protocole précisant spécifiquement qu'il est entendu que la Convention s'appliquera à tout impôt frappant les revenus qui pourraient remplacer ou compléter les dispositifs d'imposition des personnes physiques en vigueur à la date de signature de la Convention.

L'article 3 énonce, selon l'usage, les définitions nécessaires à l'interprétation des termes utilisés dans la Convention.

L'article 4 définit la notion de résidence conformément au modèle de l'OCDE.

Ainsi, l'expression « résident d'un Etat contractant » désigne notamment toute personne qui, en vertu de la législation en vigueur de cet Etat, est assujettie à l'impôt dans cet Etat, en raison notamment de son domicile ou de sa résidence.

La France entend la condition d'assujettissement à l'impôt comme un assujettissement effectif. Or, la Principauté ne disposant pas à ce jour d'impôt sur le revenu des personnes

physiques, les personnes physiques qui y sont domiciliées au sens du droit interne andorran ne pourraient pas être qualifiées de résidentes au sens de la Convention et, par suite, seraient exclues du bénéfice des stipulations conventionnelles.

Afin d'éviter cette situation très préjudiciable pour la Principauté, et de manière dérogatoire au modèle de convention OCDE, la France a accepté de prévoir dans le Protocole que la notion de « résident d'un Etat contractant » au sens du paragraphe 1 de l'article 4 de la Convention inclut, pour ce qui concerne la Principauté, toute personne physique qui séjourne sur le territoire andorran plus de 183 jours durant une année civile ainsi que toute personne physique qui a le centre de ses intérêts économiques ou qui exerce son activité professionnelle à titre principal en Andorre, alors même qu'elle n'y serait pas effectivement assujettie à l'impôt. En revanche, la France a légitimement demandé à exclure de la notion de résident au sens de la Convention les personnes physiques présumées posséder leur résidence fiscale en Andorre à raison de la seule possession de la nationalité andorrane ou d'un permis de résidence accordé par les autorités d'Andorre.

Le paragraphe 4 de cet article précise que sont considérées comme étant résidentes de France, les sociétés de personnes dont le siège de direction est situé en France et dont les actionnaires, associés et autres partenaires, y sont personnellement soumis à l'impôt au titre de leur participation aux bénéfices en application de la législation française. Cette disposition correspond aux réserves émises par la France dans les commentaires OCDE sous l'article 4 du modèle de Convention (voir commentaires au paragraphe 29 sous l'article 4 du modèle de Convention OCDE 2010).

Le paragraphe 5 de l'article 4 introduit une clause anti-abus au terme de laquelle un Etat contractant a la possibilité de dénier la qualité de résident au sens de la Convention à toute personne qui ne serait pas le bénéficiaire effectif des revenus qui trouvent leur source sur le territoire de l'autre Etat et qui reviennent en définitive à une autre personne qui ne peut être considérée comme un résident de l'un des deux Etats.

L'**article 5** reprend la notion d'établissement stable conformément au modèle de l'OCDE, sous réserve de l'ajout, à la demande de la Principauté, du g) au paragraphe 2 qui étend l'expression « établissement stable » aux exploitations agricole, d'élevage ou forestière, de manière à aligner la définition conventionnelle avec les dispositions de droit interne andorran. Le seul précédent, dans le maillage conventionnel français reprenant cette définition, est la convention signée entre la France et l'Australie en date du 13 avril 1976.

L'**article 6**, conforme au modèle de Convention de l'OCDE, prévoit, comme il est d'usage, l'imposition des revenus immobiliers au lieu de situation de ces biens. Les biens immobiliers sont définis par rapport à la législation de l'Etat où ils sont situés.

En complément du modèle de Convention de l'OCDE, un paragraphe 5 a été ajouté, au terme duquel ne rentrent pas dans le champ de l'article 7 relatif aux bénéfices des entreprises (imposition dans l'Etat de résidence de l'entreprise), mais dans celui de l'article 5 (imposition des revenus immobiliers au lieu de situation de ces biens), les revenus provenant de l'utilisation directe, de la location ou de l'usage sous toute autre forme du droit de jouissance de biens immobiliers situés dans un Etat contractant auquel donne droit les actions, parts ou autres droits dans une société, une fiducie ou toute autre institution ou entité.

L'article 7 reprend les règles, conformes au modèle de l'OCDE de 2008 (et non de 2010), d'attribution et de détermination des bénéfices des entreprises.

La référence par la France, pour cet article précis, à un modèle de Convention de l'OCDE plus ancien est conforme à la pratique récurrente de la France. La rédaction dans les deux modèles (i.e. modèle OCDE 2008 et 2010) reste toutefois très proche, le principe demeurant le même, à savoir qu'une entreprise d'un Etat qui exerce une activité sur le territoire de l'autre Etat contractant n'est imposable dans cet autre Etat que si l'activité y est exercée par l'intermédiaire d'un établissement stable, et uniquement à raison des bénéfices dégagés par celui-ci.

L'article 8, conforme au modèle OCDE applicable au trafic international d'aéronefs, pose le principe selon lequel les bénéfices d'une entreprise provenant de l'exploitation en trafic international d'aéronefs sont imposables exclusivement dans l'Etat contractant où le siège de direction effective est situé.

Le paragraphe 2 précise que cette attribution du droit d'imposer s'applique également aux bénéfices provenant de la participation à un pool, une exploitation en commun ou un organisme international d'exploitation.

L'article 9 règle, conformément au principe de pleine concurrence posé par le modèle de l'OCDE, le cas des transferts de bénéfices entre entreprises associées.

Dans l'hypothèse où ces transferts entre entreprises liées ne seraient pas réalisés conformément au principe de pleine concurrence, les bénéfices qui auraient pu être réalisés par l'une des entreprises, mais ne l'ont pas été à cause du non-respect de ce principe, peuvent être inclus dans le bénéfice de cette entreprise et imposés en conséquence.

L'article 10 pose le principe de l'imposition des dividendes dans l'Etat de résidence de leur bénéficiaire, mais l'Etat de la source peut également imposer les dividendes aux taux maximum suivants :

- 5 % du montant brut des dividendes lorsque le bénéficiaire effectif est une société (autre qu'une société de personnes) qui détient directement au moins 10 % du capital de la société distributrice ;
- 15 % du montant brut des dividendes dans tous les autres cas.

La définition de dividendes au paragraphe 3 de cet article est reprise du modèle de l'OCDE. Toutefois, conformément à la pratique récurrente de la France, cette définition précise que la notion de dividendes couvre tous les revenus soumis au régime fiscal des distributions de bénéfices.

Le paragraphe 6 de cet article permet à un Etat d'appliquer un impôt de distribution

(« branchtax ») aux bénéfices imputables à un établissement stable, situé dans cet Etat, d'une société résidente d'un autre Etat, au taux maximum de 5 %.

Il a été en outre inséré au paragraphe 7 de cet article, une clause spécifique visant les véhicules d'investissements immobiliers qui fait suite à la création en France des sociétés d'investissement immobilier cotées (SIIC) et des organismes de placement collectifs immobiliers (OPCI) français. Ces clauses reprennent le consensus obtenu au sein de l'OCDE (voir commentaires aux paragraphes 67.1 et suivants sous l'article 10 du modèle de Convention OCDE 2010).

Ainsi, les distributions opérées au profit d'un bénéficiaire résident de l'un des deux Etats par un véhicule d'investissements de l'autre Etat satisfaisant les conditions posées au paragraphe 7 de cet article 10, à partir de revenus ou gains immobiliers exonérés peuvent être soumises à une retenue à la source au taux maximal de 15 % lorsque ce bénéficiaire détient moins de 10 % du capital, et au taux de droit interne si sa participation dépasse 10 % du capital. Deux précisions sont apportées par le Protocole quant à l'application de ce dispositif :

- le paragraphe 3 du Protocole précise que lorsqu'un Etat contractant applique à l'établissement stable d'une entité établie dans l'autre Etat contractant les exonérations prévues par son droit interne pour les véhicules d'investissements visés par le dispositif du paragraphe 7, aucune disposition de la présente Convention ne limite le droit du premier Etat contractant d'imposer, conformément à sa législation interne, les revenus immobiliers réputés distribués par cet établissement stable ;
- le paragraphe 4 du Protocole énonce que l'Etat de résidence du bénéficiaire du dividende accorde un crédit d'impôt égal à la retenue à la source, dans la limite de son impôt national (cette disposition s'applique également pour les intérêts visés à l'article 11 de la Convention).

Le paragraphe 8 de cet article 10 introduit une clause anti-abus issue des commentaires du modèle de l'OCDE (voir commentaires aux paragraphes 21.4 et suivants sous l'article 1 du modèle de Convention OCDE 2010), au terme de laquelle l'Etat de la source des revenus peut s'assurer que le résident de l'autre Etat est bien le bénéficiaire effectif des revenus en cause et que la participation génératrice des revenus n'est pas destinée à tirer indûment profit des avantages de la Convention.

L'article 11 fixe le régime applicable aux intérêts. Il stipule que les intérêts provenant d'un Etat contractant et payés à un résident de l'autre Etat contractant sont imposables dans cet autre Etat. Toutefois, l'Etat d'où proviennent les intérêts conserve le droit de les imposer à un taux n'excédant pas 5 % du montant brut des intérêts.

Il convient de rappeler que le droit interne français actuellement en vigueur prévoit de nombreux cas d'exonération de cette retenue à la source.

Le paragraphe 3 prévoit un certain nombre d'exonérations qui sont prévues par les commentaires de l'OCDE (voir commentaires aux paragraphes 21.4 et suivants sous l'article 1 du modèle de Convention OCDE 2010). Il a été notamment précisé que bénéficient de cette exonération les intérêts payés à un bénéficiaire effectif lorsque cette personne est l'un des Etats contractants, l'une de ses collectivités territoriales, ou l'une de leurs personnes morales

de droit public, y compris la banque centrale de cet Etat, ou des intérêts sont payés par l'un de ces Etats, collectivités ou personnes morales de droit public.

Le paragraphe 8 de cet article 11 introduit une clause anti-abus issue des commentaires du modèle de l'OCDE (voir commentaires aux paragraphes 21.4 et suivants sous l'article 1 du modèle de Convention OCDE 2010) excluant du bénéfice des stipulations de la Convention fiscale toute créance génératrice d'intérêts constituée dans le but principal de tirer avantage des stipulations de cet article.

L'article 12 fixe le régime applicable aux redevances, permettant à l'Etat de la source de prélever une retenue à la source au taux maximum de 5 % du montant brut des redevances.

A la demande de la Principauté, le paragraphe 2 de cet article 12 étend la définition des redevances aux rémunérations payées pour l'usage ou la concession de l'usage d'un équipement industriel, commercial ou scientifique.

Le paragraphe 6 de cet article 12 introduit une clause anti-abus issue des commentaires du modèle de l'OCDE (voir commentaires aux paragraphes 21.4 et suivants sous l'article 1 du modèle de Convention OCDE 2010) excluant du bénéfice des stipulations de la Convention fiscale tout bien ou droit générateur de redevances constitué dans le but principal de tirer avantage des stipulations de cet article.

L'article 13 définit le régime applicable aux gains en capital, qui se distingue du modèle de l'OCDE à raison du b) du paragraphe 1 et du paragraphe 4.

Le b) du paragraphe 1 permet d'appliquer la législation fiscale de situation des biens immobiliers pour l'imposition des plus-values provenant de l'aliénation d'actions, mais aussi de parts ou autres droits dans des sociétés ou autres entités à prépondérance immobilière.

Le paragraphe 4 permet quant à lui d'appliquer la législation du lieu de résidence d'une société pour l'imposition des plus-values en cas de cession d'une participation substantielle.

A la demande de la Principauté, conformément au modèle de Convention de l'OCDE, il a été inséré un paragraphe 3 stipulant que les gains tirés de l'aliénation d'aéronefs exploités en trafic international ou des biens mobiliers utilisés aux fins d'exploitation de ces aéronefs ne sont imposables que dans l'Etat contractant où le siège de direction effective de l'entreprise est situé.

L'article 14 reprend les règles du modèle de l'OCDE pour l'imposition des rémunérations d'un emploi dépendant du secteur privé. Il retient ainsi le principe de l'imposition des salaires dans l'Etat d'exercice de l'activité mais prévoit également une exception pour les missions temporaires effectuées dans un Etat par un résident de l'autre Etat.

Il a été rajouté un paragraphe 3 qui définit le régime fiscal applicable aux enseignants et chercheurs. Il prévoit que ces derniers continuent à être exclusivement imposables dans l'Etat d'envoi au titre des deux premières années où ils exercent leur activité dans l'autre Etat pour

autant que leurs travaux s'inscrivent dans le cadre d'un intérêt public.

L'article 15 prévoit l'imposition à la source des rémunérations des administrateurs de sociétés, conformément au modèle de l'OCDE.

L'article 16 relatif aux artistes et sportifs reprend les stipulations habituelles des conventions conclues par la France.

A la demande de la Principauté, il a été précisé au paragraphe 2 que sont visés les revenus correspondant à des prestations non indépendantes de la notoriété professionnelle du mannequin et non de sa seule notoriété.

L'article 17 relatif aux pensions du secteur privé prévoit une imposition dans l'Etat de résidence du bénéficiaire, conformément au modèle de l'OCDE.

L'article 18 définit le régime d'imposition des rémunérations et des pensions correspondant aux fonctions publiques. Il maintient, conformément au modèle de l'OCDE, le principe de l'imposition exclusive de ces revenus dans l'Etat de la source.

L'article 19 permet d'exonérer dans l'Etat où ils séjournent, et sous certaines conditions, les subsides reçus de l'étranger par les étudiants et les stagiaires conformément au modèle de l'OCDE.

L'article 20 concerne le régime fiscal des revenus qui ne sont pas traités dans les articles précédents de la Convention. Selon le modèle OCDE, ces revenus ne sont imposables que dans l'État de résidence de leur bénéficiaire, lorsque la personne qui les reçoit en est le bénéficiaire effectif, à moins qu'ils ne soient rattachables à un établissement stable que leur bénéficiaire possède dans l'autre État.

Cet article contient par ailleurs deux clauses anti-abus :

La première, prévue au paragraphe 3, vise à limiter les avantages procurés par le présent article à hauteur du seul montant qui aurait été agréé en l'absence de relations particulières entre le débiteur et le bénéficiaire effectif des revenus. Cette clause est issue des commentaires du modèle OCDE concernant les revenus émanant de certains instruments financiers non traditionnels (voir commentaires aux paragraphes 7 et suivants sous l'article 21 du modèle de Convention OCDE 2010).

La seconde, prévue au paragraphe 4, également issue des commentaires du modèle OCDE, est identique à celles qui figurent aux articles 10, 11 et 12 et prévoit que cet article ne s'applique pas lorsque le principal objectif ou l'un des principaux objectifs de toute personne intervenant dans la création ou la cession des droits au titre desquels sont versés les revenus consiste à tirer avantage du présent article au moyen de cette création ou de cette cession (voir commentaires aux paragraphes 21.4 et suivants sous l'article 1 du modèle de Convention OCDE 2010).

L'article 21 traite des modalités d'élimination des doubles impositions.

La France retient une combinaison des deux méthodes couramment utilisées pour l'élimination des doubles impositions des revenus provenant de la Principauté et perçus par un résident de France.

S'agissant des revenus des sociétés, la Convention maintient le principe de l'exonération en France des revenus qui sont imposables ou ne sont imposables qu'en Principauté, dans la mesure où ils sont exemptés d'impôt sur les sociétés en application de la législation française.

Dans les autres cas, la double imposition des revenus provenant de la Principauté et perçus par des personnes résidentes de France est éliminée par l'imputation sur l'impôt français d'un crédit d'impôt dont le montant dépend du type de revenus considérés.

Le crédit est calculé de façon différente selon les revenus.

Pour les bénéfices et plus-values réalisés par les établissements stables des entreprises, les dividendes, intérêts, redevances, les plus-values provenant de l'aliénation de biens immobiliers, de parts ou actions de sociétés à prépondérance immobilière, les rémunérations reçues au titre d'un emploi salarié à bord d'un aéronef, les rémunérations d'administrateurs de société et les revenus des artistes et sportifs, le crédit d'impôt est égal au montant de l'impôt andorran effectivement payé à titre définitif. Lorsque cet impôt excède l'impôt français correspondant à ces revenus, ce crédit est limité au montant de l'impôt français.

Pour les autres revenus, le crédit d'impôt est égal au montant de l'impôt français correspondant à ces revenus. Cette méthode équivaut à une exemption avec progressivité.

Pour la Principauté, la méthode de l'imputation a été retenue.

Ainsi, lorsqu'un résident d'Andorre reçoit des revenus qui, conformément aux dispositions de la présente Convention, sont imposables en France, l'Andorre accorde sur l'impôt qu'elle perçoit sur le revenu de ce résident, une déduction d'un montant égal à l'impôt sur le revenu payé en France.

Cette déduction ne peut toutefois excéder la fraction de l'impôt andorran, calculé avant déduction, correspondant aux revenus imposables en France.

Il a été toutefois précisé par la Principauté qu'en application des dispositions de la Convention, lorsqu'un résident d'Andorre reçoit des revenus qui sont exempts d'impôt en

Andorre, l'Andorre peut néanmoins, pour le calcul de l'impôt dû sur le reste des revenus de ce résident, tenir compte des revenus exemptés.

L'article 22 comporte les clauses habituelles de non-discrimination prévues dans les Conventions conclues par la France.

L'article 23 relatif à la procédure amiable est conforme au modèle de l'OCDE à l'exception du paragraphe 5 relatif à l'arbitrage qui n'a pas été repris à la demande de la Principauté.

L'article 24, relatif à l'échange de renseignements renvoie, à la demande de la Principauté, aux dispositions de l'accord relatif à l'échange de renseignements en matière fiscale signé par la France et la Principauté le 22 septembre 2009.

Il est toutefois précisé, à la demande de la France, au paragraphe 5 du Protocole que les deux Etats contractants ne feront pas l'usage de la faculté offerte par l'article 9 de l'accord d'échange de renseignements de demander à la partie requérante le remboursement de certains frais.

L'article 25 prévoit plusieurs dispositions spécifiques.

En premier lieu, il prévoit au a) et b) du paragraphe 1 une clause de limitation des avantages de la Convention. Cette clause vise à limiter le bénéfice de l'avantage conventionnel lorsque :

- le principal objectif ou l'un des principaux objectifs de la conduite de ses opérations par un résident ou une personne liée à ce résident est de bénéficier des avantages prévus à la Convention ; ou
- le récipiendaire n'est pas le bénéficiaire effectif des revenus et l'opération permet au bénéficiaire effectif de supporter une charge fiscale moindre sur cet élément du revenu que celle qu'il aurait eu à supporter s'il avait perçu directement cet élément du revenu.

En deuxième lieu, à la demande expresse de la France, il a été ajouté un c) au paragraphe 1 ainsi qu'un paragraphe 2 à l'article 25, stipulant que :

- un revenu visé aux articles 12, 14, 17 et 20 dont l'imposition est attribuée exclusivement à un Etat contractant est également imposable dans l'autre Etat contractant, dans la limite de la fraction qui est exonérée ou non imposable dans le premier Etat en vertu de la législation fiscale qui y est applicable ;
- lorsqu'en application des stipulations de la présente Convention, un revenu bénéficie d'un avantage fiscal dans un Etat contractant, et qu'en application de la législation interne en vigueur dans l'autre Etat contractant, une personne n'y est soumise à

l'impôt que sur une fraction de ce revenu, et non sur son montant total, l'avantage fiscal accordé dans le premier Etat ne s'applique qu'à la part du revenu qui est imposable sans être exonérée dans l'autre Etat.

Ce dispositif poursuit un objectif essentiel: la signature de la Convention, si elle a pour objet d'éviter les doubles impositions, ne doit pas conduire à des situations de double exonération. Ainsi, ne bénéficient des avantages conventionnels que les revenus imposables, c'est-à-dire ceux entrant dans le champ de l'impôt et non exonérés. En revanche, à la demande de la Principauté, il n'est pas exigé que les revenus soient effectivement imposés en Andorre, de sorte notamment que, dans l'hypothèse où un revenu serait dans le champ de l'impôt andorran mais bénéficierait d'un taux d'imposition faible ou d'un abattement important, le dispositif de limitation des avantages conventionnels n'aurait pas vocation à s'appliquer.

Il résulte de cette différence de rédaction qu'il n'est en aucun cas conféré un droit subsidiaire d'imposition à la France contraire par essence à la souveraineté fiscale de la Principauté. Ce dispositif constitue seulement un mécanisme anti-abus visant notamment à pallier l'absence, temporaire, d'un impôt sur le revenu des personnes physiques en Andorre.

Enfin, en troisième lieu, à la demande de la France, a été inséré un d) au paragraphe 1 lui permettant, sous réserve d'un accord de la Principauté sur la mise en œuvre de cette disposition, d'appliquer une éventuelle législation interne imposant les personnes physiques de nationalité française résidentes d'Andorre comme si la Convention n'existaient pas. A ce jour, à notre connaissance, aucun projet de modification de la législation française en ce sens n'a été présenté au Parlement. En tout état de cause, il convient d'observer que la mise en œuvre d'une telle disposition requerrait l'accord de la Principauté.

L'article 26 reprend les règles applicables aux membres des missions diplomatiques, des postes consulaires et des délégations permanentes auprès d'organisations internationales habituellement retenues dans les Conventions conclues par la France.

L'article 27 précise que les États contractants peuvent régler, ensemble ou séparément, les modalités d'application de la Convention. Il prévoit en outre que pour bénéficier dans un État des stipulations conventionnelles favorables en matière d'imposition des dividendes (article 10), intérêts (article 11) et redevances (article 12), les résidents de l'autre État doivent présenter un formulaire d'attestation de résidence comportant la certification des services fiscaux de cet autre État.

L'article 28 précise les modalités et la date d'entrée en vigueur de la Convention et les dates de prise d'effet des stipulations conventionnelles pour les différents impôts. A la demande de la Principauté, la France a accepté certaines modifications dans la rédaction de cette disposition afin d'accélérer l'entrée en vigueur de la Convention. Ainsi, les dispositions de la Convention s'appliqueront :

- en ce qui concerne les impôts sur le revenu perçus par voie de retenue à la source, aux sommes imposables après l'année civile au cours de laquelle la Convention est entrée en vigueur ;
- en ce qui concerne les impôts sur le revenu qui ne sont pas perçus par voie de retenue à la source, aux revenus afférents, suivant les cas, à toute année civile ou tout exercice commençant après l'année civile au cours de laquelle la Convention est entrée en vigueur ;
- en ce qui concerne les autres impôts, aux impositions dont le fait générateur interviendra après l'année civile au cours de laquelle la Convention est entrée en vigueur.

L'article 29 arrête les modalités selon lesquelles la Convention pourra être dénoncée.

Les dispositions relatives au Protocole sont analysées directement sous chacun des articles concernés de la Convention.

* * *

*